

Synode te laten be-
staat, en
valsche de

n de par-
ten in zake
binnen onze
voegdeheid

1816 be-
noordening

zoolang
noordening
kerken ge-

ag-iat, zich
verklaard,
en dus zelf

16 en 1852
verle Sy-
van 1619

noordening
ijf naar in
thans na-
nig wettig

kwamen,
noordening
kerkenor-
dat alleen
aterie be-

het pad
liepen, be-
wat niet
aste lieten

dikant bij
m, ontvin-
nummer
tijen, dat
naag open-
plee de

A. KUYPER,
iveriteit
amsterdam,

de woord-
deram van
gul te ver-
derkerken

mag ik het
verstand te
afkeur ons
om ik ook
in De Ba-
rotesterde,

j kortelijk

maar de
scheiden-
le één voor

ok bij Ds.
ce,

van al de
Chr. Geref.
k en onder
heb ik op
Daarover
oeders, die
ped tevens
op het heil-
vraag 55

ver kunnen
n daarom,
nds ingaan
noodzakelij-
Godwege
r de sner-
den (dolee-
men, zoals
enbaarden.

De heeren
ngekomen
spreeken op
de samen-
gevoelid

a was een
eren. Niet
ereenigen
i, die één
ij zijn, ge-
ten, zonder

, die vol-
algemeene
schap der

meerden
t ze ver-
derzoeken

n over de
g, als van
st worden,
hadden en
en hooren.
n ter con-
vergaat ik
n ik ze in
emotiveerd
ren voor-

ted, Geref.
n en door
nucht over
(localiter),
n in enig-
de Geref.
er aangaat

bedoeld?
anneerden
n op één

zelfde plaats de reformatie der kerken moe-
ten aanvaarden in den zin als zij er mee be-
gonnen zijn en wenschen voort te zetten, zoo-
dat met de hereniging der Chr. Gereformeerde
kerk in Nederland, als organisch geheel, als
ecclesia orta, uiteen moet vallen, om als locale
kerken op te treden, en door hare kerkeraden
voor »deze geheele gemeente», d. i. voor al de
Ned. Hervormden ambtelijk dienst te doen?

3. Wat onderscheid is er tusschen »de re-
formatie der kerken» en de missie of de inwen-
dende zending der gemeenten of kerken localiter?

Na is het wel mogelijk, hooggeachte broe-
der! dat het u voorkwam, alsof de toon van
mijn spreken niet erg gemoedelijk klonk,
mijn handdruk niet recht hartelijk was en
mijn oog niet vertrouwelijk genoeg rustte op
de broeders, die ons uitgenoodigd hadden. Al-
les werkte daarop toe dat ogenblik mee. Doch
hiervan ben ik mij goed bewust, dat noch uit
mijne houding noch uit mijne woorden tegen-
stand sprak.

Deze drie vragen kunnen hier buiten
bespreking blijven, daar we de Conferentie
niet repeteeren kunnen; maar wat aangaat
de uitdrukking »dat alles er toe mee-
werkte», om Ds. Bos in zijn spreken min
gemoedelijk, in zijn handdruk min hartelijk
en in zijn oogopslag min vertrouwelijk te
maken, sta hierover onze verbazing uitge-
sproken.

Wij zouden zoo zeggen, als men door
broederen uitgenoodigd wordt, om over
hereniging te spreken, en men wordt
hartelijk ontvangen en met gulle sympathie
begroet en broederlijk toegesproken, en
men gaat eerst samen in den gebede, — dan
werkt op zulk een oogenblik alles toch
mee om ons zoo hartelijk en vertrouwelijk
mogelijk te maken.

En als het dat niet doet, hapert er iets
bij onszelven aan!
En was hier niet iets van aan?
Luister toch:

Had ik de broeders onthaald op allerlei on-
aangenaamheden, die zich opdoen, als de do-
leantie letterlijk opgedrongen wordt ter plaatse,
waar een Chr. Geref. gemeente gevestigd is,
of op persoonlijke beleedigingen, die somtijds
dienst moeten doen om enkelen duidelijk te
maken, dat naast die »Afscheidenen» zoo
noodig een Gereformeerde kerk moet opkomen,
u hadt met recht kunnen denken: Waarom komt
die broeder niet op de hoofdzaak neer en
laat hij bijzaken maar niet liever rusten?

Ik sprak daar echter niet van en bepaalde
mij tot vragen en bezwaren, die zoo mogelijk
weggenomen en beantwoord moesten worden.

Onder boeren en burgerlui zou men zoo
zeggen: »Dat had er ook nog maar bij moe-
ten komen, dat men elkander op onaange-
naamheden ging onthouden!»

Waarlijk, wie het zich reeds als een
verdiensde toerekent, dat hij »onaange-
naamheden» voor zich hield, was niet met
de broeders in de gemeenschap der liefde
en der gebeden.

Had Ds. Bos dit tenminste in de pen
gehouden!

En nu volgt zijn vernieuwd pleidooi over
de drie vragen:

Immers, wat mijn eerste vraag aanging, de Chr.
Geref. kerkeraden hadden, voorzover mij
bekend, nooit het optienersambt over al de
leden der Herv. kerk, als zoodanig, aanvaard,
en waren zeker ook nog niet aanstonds van plan dit
te doen, omdat zij de Herv. kerk als een valsche
kerk verlaten hadden, om op goede gronden
de voortzetting en wederopbaring der Geref.
kerk in Nederland te zijn. De Ned. Geref.
kerkeraden kwamen mij voor dit te willen,
waarvoor ik officiële bewijzen meende te heb-
ben. Over dit verschil van beschouwing over
de Ned. Herv. kerk kon ik met de Akte van
Afscheiding in de hand zoo maar niet heen-
stapen. Vooral niet, omdat wij vroeger van
dat »rechten» en »feitelijk», van dat »nimmer
wettig afgeschatte formulieren en kerkorde»
reeds zooveel gehoord hadden. En — kan ik het
helpen? — ook de conferentie liet mij op dat punt
nog in het onzekere. Uwe persoonlijke ver-
klaring gaf mij wel goeden moed en Prof. Rutgers
verzekerde ons, dat dit bezwaar mettertij
wel opgelost zou worden, doch ik had lie-
ver een rond en duidelijk antwoord gehad,
voor geen tweedeling uitlegging vatbaar, omdat
de praktijk der Doleerenden toch geacht moet
worden op hunne theoretische beschouwingen
gegrond te zijn.

Wat mijn tweede vraag aangaat, de Chr. Geref.
meerden, als één geheel, onder éénen naam
ook reeds vóór '69 bekend, zouden niet gaarne
zoo maar voetstoots, onvoorwaardelijk, opgelost
willen worden in kerken, om althans niet den
schijn te geven, dat daarmee een streep getaald
werd door hare vijftigjarige geschiedenis en
Gods werk in die geschiedenis, die ons niet
alleen plaatselijk één deed worden, maar ook
door heel het land heen in eenheid des waren
geloofs saamgebonden had, niet door een on-
natuurlijken band van »statut» of zoo iets,
maar door een natuurlijke, Goddelijke band,
naar de Dordtsche kerkorde geleid. Of wij
later bekend zouden staan onder den naam
van Ned. Geref. kerk of Chr. Geref. kerk in
Nederland, was voor mij geen punt van groot
bezwaar.

Dat de hereniging die oplossing niet bedoelde,
was wel verklaard, doch of zij ook noodzakelijk
werd, was de vraag. Eene vraag, omdat wij
meermalen »tijdelijk uitwonende broeders»
waren genoemd en vele Doleerenden juist
daarom niet met ons vereenigen konden, omdat
zij meenen, dat wij eene nieuwe kerk hadden
gesticht en zij de voortzetting der oude Geref.
gereformeerde kerk waren. Moeten dus de Chris-
telijke Gereformeerden hunne tenten als tijde-
lijk uitwonenden opbreken en terugkeeren tot
de Gereformeerde kerk der vaderen, om tot
hereniging te komen, dan was feitelijk ver-
klaard, dat wij tot 1836 niet de Gereformeerde
kerk der vaderen waren geweest. Zou dat ons
van Godwege opgelegd zijn? Ik zag de nood-
zakelijkheid daarvan niet in.

En wat mijn derde vraag betreft, de Chr.
Gereformeerden hebben de zending onder de
ongelooften altijd gewild. Zij werken ook aan
de leden der Ned. Herv. kerk als aan »geloo-
fen». Maar om bij dien arbeid van de on-
derstelling uit te gaan, dat de Ned. Herv. kerk
plaatelijk nog een Gereformeerde kerk, nog
een kerk van Christus is, kunnen wij niet, die
weten, dat men de kerk niet mag verlaten om
enige groote of kleine gebreken, maar eerst
dan, als zij de kenmerken eener valsche kerk
vertoont.

Hier doen we het swijgen toe. Er is op
geantwoord een jaar lang, op de Conferen-
tie, na de Conferentie, ook nog in dit num-
mer van De Heraut.

Waarom meer?
Doch nu de conclusie.

Uit dit alles zal het u, hoop ik, duidelijk zijn,
dat ik onmogelijk zoo maar mijn amen kon
uitspreken op punt a van de agenda der con-
ferentie.

Ben ik daarom een tegenstander? Neen, laat
mij deze korte, hartelijke en gulle verklaring
uitspreken:

Ik ben vóór de vereeniging.
Sta ik daarom niet gelijk met de deputaten en
heel het synodaal convent, dat de vereeniging
met de Chr. Gereformeerden wilde, mit het
»statut» valle? Mijne overtuiging is het, dat
wij even openhartig als de Ned. Geref.
(doleerende) ons mit, ons sine qua non,
moeten uitspreken, zowel op conferentie als
op kerkelijke vergaderingen. En dat wij elkan-
der om eenige vragen, bezwaren, een mit,
een sine qua non, niet voor tegenstanders
mogen houden, zult u mij toegeven. Het is ook
mijn vaste overtuiging, dat hoe langer hoe meer
de bezwaren van weerszijden zullen weg-
vallen, als wij elkander maar niet in verden-
king brengen en wat geduld met elkander
hebben. Wij zijn elkander reeds merkbaar
nader gekomen; dank zij de doleantie. Onze
Heer en Heiland Jesus Christus, dien wij sa-
men eeren als het enig Hoofd der kerk,
moge onder zijn genadige leiding alles, wat
ons kerkelijk samengaan nog in den weg staat,
wegnemen, opdat wij weldra als broeders en
zusters van hetzelfde huis Hem mogen aan-
bidden en dienen in éénheid des geloofs en
der liefde, tot spijt van allen, die Zion, die
Gods kinderen gram zijn. Mijn broeder! met
u zal ik dien dag zegenen en op dien dag
jubelen.

Uw u hoogachtende broeder,
T. Bos.

Bedum.

Welnu, dit accepteren we.
Ook Ds. Bos wil geen tegenstander zijn,
en zoodra men niet zijn wil wat men toch
eigenlijk is, schiet men vanzelf op en komt
men verder.

Zelfs in dezen brief legt Ds. Bos reeds
een beduidenden afstand af.

Vergelijk maar het slot met wat vooraf
ging.

En dit is geen wonder.
De zaak is namelijk deze, dat in Bedum
de Chr. Geref. kerk zeldzaam bloeide, en
dat de kerkeraad dezer kerk er daarom
niet in kon komen, dat er ooit een kerk-
raad naast hem kon optreden.

Dat was dan ook moeilijk te verstaan,
en heeft zekeren bitteren bijmaak aan ve-
ler woord gegeven.

En let men daarop, o, dan wordt de indruk
van zulk een schrijven zoo heel anders.

Zonder die wetenschap, dan zegt ge: Hoe
kon Ds. Bos zoo hard schrijven?

Maar met die wetenschap, dan leest ge
tusschen de regels van een bitterheid, die
door hooger bedoelde bedwingen, van een
ernstigen, die door hooger liefde overwon-
nen werd, en ge merkt, in het slot van
den brief heeft ook bij Ds. Bos zijn goede
genius, of laat ons zeggen de liefde Christi
getriomfeerd.

KUYPER.

Drie brieven.

Het is ons niet mogelijk alles op te nemen,
wat ons ook van Christelijke Gereformeerde
zijde over de teedere zaak der hereniging
van alle Gereformeerden wordt toegezonden.
Toch willen we bijna in extenso drie brie-
ven afdrucken, waarvan twee innig zullen
verwikkelen, door hun lieffijken toon, en de
derde een woord replek eischt.

De eerste is uit Zeeland en luidt aldus:

Eerw. en geliefde broeder!

Met blijdschap des harten ontving ik de uit-
noodiging om op 10 April j.l. met de deputaten
te vergaderen. Uwe bevelen in het gebed bij de
opening dezer vergadering was uit mijn hart.
Vestigde ik het oog op eigen schuld en on-
waardigheid, gelijk ik doen mocht, neen, dan
was er geen de minste hoop op zegen, op des
Heeren gunstrijke tegenwoordigheid, op herenei-
giging van alle Gereformeerden in den lande.
Maar Gods vrije genade in Christus Jesus, de
ondervinding daarvan voor mijzelf en de
geschiedenis, alle eeuwen door Gods kerke
ervaren, deden mij de stille hoop koesteren:
de Heere, die alles om zijns naams wil werkt,
zal ons nog door zijne daden verblijden, en
ons ellende en gebreken zullen er ons toe
brengen om te erkennen: »Dat is van den Heere
geschied. Hij heeft Satan en ons vleesch doen
schijnen en vereenigd wat bij elkander hoort.
Hem alleen de lof en de dank!» Vereeniging
van alle Gereformeerden in den lande is nood-
zakelijk en volgens Gods Woord een dure ver-
plichting. Dit is mij zoo duidelijk als de zon
op een helderen zomermiddag, en waar ik uw
woord tot ons hoorde: Broeders, de aandring
daar toe zal zeker van onze zijde komen, daar ge-
voel ik mij gedrongen, en ik hoop velen met mij,
Uw. mede te deelen, wat ik in dezen gevoel.
Het is de wensch en bede van mijn hart: o,
Heere! geef, kan het zijn toch spoedig, den
wensch van allen die U, hoewel met veel ge-
brek en gevoel van schuld en onwaardigheid,
toch in waarheid vreezen, op uwe vrije ont-
ferming, op uwe genade in den Heere Jesus
bouwen, door één en denzelfden Geest almachtig
en genadig daartoe bewerkt (Ps. 135).

Van tegenstand en niet alles te doen wat mo-
gelijk is om er toe te komen is 't gevolg twist-
geschrijf, voedsel voor het booze vleesch, heer-
schappij van 't verdoemdelijk dwaze der zielelezen
van Gods volk zoo schadelijk, verwarring en
alle booze handel.

o, Geliefde broeder! mijn ziel is treurig ge-
stemd bij de gedachte, dat middelmatige din-
gen, die het wesen niet zijn, waarin we elkan-
der broederlijk konden dragen, oorzaken zouden
zijn (ondanks eenheid in belijdenis en kerk-
orde) om de kloof tusschen broeders nog
langer te bestendigen. Ik kan niet anders met
de hand op 't hart, dan (wat de Heere door
zijn genade, hoop ik, niet zal toelaten) in zulk
een geval de schuld stellen op ons zondig
eigen ik.

Ons, geschiedenis, past-schuldheft, zoals
terecht 13 April j.l. door een der broeders

van uwe zijde is opgemerkt; geen de minste
roem past ons, maar schaamte, als we de ge-
schiedenis der scheiding van 1834 tot 1869 op-
slaan. Twist, verdeeldheid, verdachtmaking van
broeders onderling, staan tot onze schande
geboekt. Mij is het een wonder van Gods vrij-
machtige genade alleen, dat we nog zijn wat
we zijn, en dat we ondanks bergen van schuld
van rijken zegen mogen spreken, van duizenden,
door dien gebrekkigen arbeid toegebracht en
opgebouwd. Hoe betaamt ons het: Niet ons, niet
ons, maar God alleen daarvan de eer te geven.
Hij deed ons niet naar ons dwaasheid, maar
was des ontfermens gedachtig, en aanschouwde
het verbond en het bloed des verbonds, dat
om verzoening roept voor allen, die er door
vrijmachtige genade een innig welgevalen in
hebben.

De Heere, die onbegrijpelijk goed is voor
zijn arm en in zichzelf diep schuldig en ellend-
ig volk, geve ons allen, zoo van onze als van
uwe zijde, een Bara's, Nehemia's, Davids,
een toelieningsgestalte, een levendig schuld-
besef, maar ook een levendige hoop op zijn
ontferming in Christus. Dan zullen we in elkan-
ders arbeid, doch 't meest in onzen eigen
(omdat het God behaagt, dien schat in aar-
den vaten te leggen, en wij in onzen best-
en arbeid buiten Christus ons doodschuldig
bevinden vanwege al onze zonde en ellende)
o, zooveel waarnemen dat niet is naar de
reinheid van Gods heilighood. Doch in plaats van
om en pen te misbruiken, om elkander daar
een verwijt van te maken, zouden wij dan Gods
vrije genade in Christus des te meer roemen, die
ondanks alle verkeerdheden, zijn werk in 't
leven houdt. Dan, o wonder van genade, doet
gevoel van gebrek ons ik dalen, en geeft het ons
meer en meer een zalig hart om 's Heeren
vrije gunst te roemen. Zonder zulk een ge-
stalte kunnen we niet tot vereeniging komen,
blijven Satan en vleesch overwinnaar, en o ge-
liefte broeder, met smart zie ik dan in 't ver-
schiet de bladen gevuld met twistgeschrijf, de
grootste gaven, door God gegeven tot opbouw
van zijne gemeente, helaas, ten dienste gesteld
van den vorst der duisternis, en zulks zal dan
moeten doorgaan als iver voor den naam en
de zaak des Heeren. De Heere, die ons
aller harten in zijne hand heeft, storte over
zijne geheele kerk eene overvloedige mate
van zijnen Geest, opdat de binnenkamers
mogen getuigen van zielsworstelingen met den
God des verbonds om ontdekking van de li-
sten van Satan en ons bedorven hart en kracht
om die in de mogendheid des Heeren te be-
strijden, en om de vervulling der bede in Joh. 17.
Dat zou een leven, Gode aangenaam en voor
onze zielen zalig zijn! o, Geliefde broeder,
genade, lust, gaven en kracht wensch en bid
ik u toe van Hem, die het geroep zijner ellend-
igen hoort, om tot heil van kerk en vaderland
werkzaam te zijn tot in lengte van dagen!

Hartelijk verheugde ik mij om Uw. en der
broeders van uwe zijde wille, dat het werk
der scheiding van 1834 als Gods werk erkend
wordt. Daaraan twijfelen kan en wil niemand,
die er in meeleefde; miskenning daarvan door
de broeders van uwe zijde zou voor ons vere-
eniging onmogelijk maken, al verlangden wij
haar van harte.

Onmogelijk zouden we kunnen terugdenken
aan die dagen van verdrukking, aan de eene
zijde getuigend van goddelijke goedkeuring, aan
de andere zijde almachtige genade in veler
zielen tot waarachtige bekeering bij den aan-
vang schenkend en vertroosting des geestes,
oprichting van trage handen enz. zijn volk
gevend, waarvan de invloed zich ook bui-
ten dit arme hoopje openbaarde. Toegeven
dat dit niet Gods, maar eigenwillig menschen-
werk was, we zouden dat niet durven uit vrees
voor snoode ondankbaarheid.

Maar wordt ons gezegd, dat we des Heeren
werk, o, zoo dikwijls bedorven hebben en nog
doen, dan zeg ik: o Heere! geef al den on-
zen genade, om dat met schaamte voor de broe-
deren te belijden, maar inzonderheid voor U,
en werk zoo krachtig door uwen Geest in de
harten van de nu pas ontkomene broede-
ren, dat wij, vroeger verlost, maar albeder-
vers, door den zegen, dien Gij hun schenkt, weer
vernieuwd worden opgewekt uit doodheid en
verre afleiding en laat het werk van heden grooter
grooten zijn dan toen, laat ons groote wonderen
van uwe genade aanschouwen en genieten!

Ziedaar, broeder, mijn hartlicht gegeven. Al is
het slecht geschied, u zult er mijn doel wel uit
lezen en dat is mij genoeg.

C. BRAAMSE,

Ouderling der Christ. Geref. gemeente
te Rilland (Zeeland).

De tweede brief is uit Zalk en van dezen
inhoud:

Hooggeleerde heer en broeder!

Naar aanleiding van uw schrijven in De
Heraut van j.l. Vrijdag aan j. N. l. een en-
kel woord. Een woord, uit den drang des harten
geboren, waarin u verzekerd wordt mijn
hulp, steun en gebied, wat betreft de »herenei-
giging der Gereformeerde kerken. Onschoon
nummer een »tegenstander» bleef ik tot op 10
April in eene meer afwachting houding. Dit
nu veranderde op dien datum geheel. Wel
klopt mijn hart warm voor het kerkverband
der Christ. Gereformeerden, waarin ik gebo-
ren, opgevoed en door Gods genade ook
Evangeliedenaar ben, maar van nu aan trek-
ken ook de doleerende broeders al de liefde
van mijn hart. Dat ik dus voortaan een voor-
stander der »vereeniging» ben, heb ik aan de
conferentie der 700 te danken. Niet, dat ik de
vele en velerlei bezwaren voorbijzie, die er
bestaan, dat zij verre. Maar omdat ik op
10 April overtuigd werd, dat de doleerende
broeders, evenals wij vóór ruim 30 jaren, ge-
broken hebben met het Ned. Hervormd kerk-
genootschap, en dus met ons naams hetzelfde
spoor van 1618 en 19 zich voortbewegen.
Daarom een hartelijk »welkom» aan allen die
sedert 1836 op deze lijn zijn wedergekeerd.
Uwe verklaring, hooggeleerde heer, dat gij
uwerzijds u gelukkig gevoelt met de minste
te zijn geweest, deed mij vragen: Ochi! waarom
mocht die eer aan ons niet verblijven? Over
de conferentie zelve met alle geopperde bezwa-
ren wil ik niet schrijven, omdat ik toen zelf
tot de vele »swijgers» behoorde. Maar wat De
Heraut schreef over dat »voelen der hand en
dat zien in het oog, was, dunkt mij, ter ane-
den. Enfin, 10 April is voorbij, en D. V. komen
straks de synoden. Aan deze alle officiële
werkzaamheid en oplossing van elk nu genoeg
besproken bezwaar. Wat de zaak zelve be-
treft? Ochi! Vader Van Velzen sprak zoo een
woord, met het: Wij zijn reeds in Geen
enkel Gereformerd mensch mag of kan dit
weerspreken met de Schrift in de hand. Alle
verschil zit in de bijzaken, hoe gewichtig ze
overigens ook zijn. Mocht die eenheid maar
meer ingezien en uitgesproken en gevoeld
worden, dan zou er veel wantrouwen wijken,

en de bezwaren niet in een bekrompen afstoe-
tenden, maar in een ruimen elkaar aantrekkenden
geest worden onder de oogen gezien. Make
de Heere ons allen maar aan dat »kindeke»
uit Markus 9: 36 gelijk. Dan komt de ineen-
smelting wel. Dan moet ze er komen, omdat
ieder dan de minste wil zijn. Komen, omdat
alle prikkel van het eigenzinnige en hoogmoed-
ige vleesch dan werkeloos is, en allen de
eere Gods en de bloei van Zion gezocht wordt.
Al moeten we dan samen tot »de sneeuwinde
opklommen», de hoogste berg zou dan een vlak
veld gemaakt, »kleine vossen» zowel als de
grooten staart aan staart gebonden en met een
brandenden fakkel in de velden der Filistijnen
gejaagd worden. Doorstroomde Gods Geest alle
kerken, beide der »Scheiding» en der »Doleantie»,
opdat er behalve eene algemeene schuldbeli-
denis en verootmoediging voor God een krachtig
gebedsleven opwake, en wij nog dit jaar
aaneen zien sluiten, wat op één lijn zich be-
weegt en bij elkander behoort. Welke hinder-
nissen er dan zich voor zullen doen, voor wie
gelooven en liefhebben zal geen dit onmogelijk
zijn. Wil Satan steeds »verderken», Christus
niet alzo. Neen, Hij zal dan heerschen onder
de kinderen van »Calvin en Groen van Prinster-
er», en hen, door eendracht sterk, op elk ge-
bied ten zegen stellen voor ons vaderland en
daarbuiten.

Dankzeggend voor de broederlijke ontvangst
in »Frascati», den roden April, en voor de
opname dezer regelen teken ik mij,
hooggeleerde heer.
uw di. ds. en br.
A. VOOGLI.

Zalk, bij Zwolle, Mei 1888.

De derde eindelijk komt uit Vollenhoven
van de hand van Ds. Van der Boom.

Geachte redacteur!

Op uwe uitnoodiging wensch ik openlijk te
verklaren, dat alleen innige begeerte naar de
vereeniging van al Gods volk in ons vaderland
mij naar Amsterdam deed komen. Ik kwam en
zat daar in de vergadering als een voorstander
der vereeniging en ging ook heen met de bede
in het hart, dat de ineen-smelting spoedig
mocht komen, uit kracht van de werking des
Heiligen Geestes in het lichaam van Christus.
Toch kon ik niet blijde heengaan. De deputa-
ten hebben toch voorwaarden gesteld die, kort
gezegd, er op uitloopen om de bevinding van
Gods volk, hetwelk na 1839 de valsche kerk
is uitgeleed, voor inbeelding te verklaren.

En daar ik tijdens mijne bediening voor en-
kel ten middel mocht zijn tot hunne waar-
achtige bekeering, zoo heb ik het bij ervaring,
dat het voor velen eene tweede bekeering was,
om de valsche kerk te verlaten.

De Heere zorgde er voor, dat zij, die zich
aan Hem gaven, zich daarna aan zijne gemeente
gaven.

Waar deze eisch, mijns inziens, tot ons volk
komt, vraag ik: Is dit niet in strijd met uwe
eigene schuldbelijdenis op het papier, dat gij
veel te lang, zonder handhaving van het kon-
inklijk ambt van Christus . . . in het synodaal
genootschap zijt gebleven?

Is dit niet in strijd met uwe verklaring, om
toch niet in elanders ingewanden te wroeten?
Hierom had ik liever gezien dat er over ver-
eeniging ware gesproken zonder eischend op
te treden en vergetende wat achter is, om voort-
aan tezamen ons uit te strekken naar het
geen vóór is.

Met alle hoogachting teken ik mij,
uw dienaar, dienaar en medestrijder
om de eenheid van Gods volk,
Ds. VAN DER BOOM.

Ambt-Vollenhoven.

Op dezen brief een kort woord replek.

Ds. Van der Boom zal ons toestemmen,
dat, zoo er een voorslag tot hereniging
van dusver gedeelde kerken te berde komt,
niet mag gerekend met wat men beider-
zijds geestelijke bevinding acht, maar dat
men te rekenen heeft eeniglijk met Gods
Woord.

Ook al ware het dus, dat de Deputaten
verklaard hadden aan de juistheid der be-
vinding van vele Christelijke Gereformeerden
te twijfelen, dan deed dit nog niets ter
zake.

Maar bovendien, deze geheele voorstel-
ling is niet juist.

In den gedanen voorslag komt niets voor
dat daarop betrekking heeft, en natuurlijk
hebben we ons alleen aan dien voorslag te
houden.

En al evenmin is juist, dat de Deputaten
eischend optreden.

Dit kon reeds daarom niet, omdat hun
voorslag opgemaakt was, onder de bijna
eenparige medewerking en instemming van
de Docenten der Theologische School te
Kampen.

Hier moet dus een misverstand in het
spel zijn.

Ook de kerken in Doleantie hebben met
het Herv. Kerkgenootschap niets hoege-
naam meer uitstaande, en al is het nooit
veilig van een tweede bekeering te spre-
ken, metterdaad is het breken met dat
Genootschap ook voor ons een daad van
terugkeering tot den dienst van Koning
Jesus geweest.

KUYPER.

Uit de Pers.

De Reeper wekt op tot gelijktijdigheid ook
in het spraakgebruik. Een kostelijke wenk,
uitgaande van de waarheid, dat eerst in uw
gemeenschappelijk woord de eenheid en ge-
meenschap des geestes waarlijk uitkomt.

Van het begin van hun openlijk afdraden af, hebben
de Doleerenden in hun schrijven en spreken een spreek-
wijze aangenomen, die in vele opzichten verschilt van
die, waaraan »ni» Gereformeerde volk nu 30 jaar lang
gewoon is.

Door de bijzondere terminologie hebben onze broe-
ders Doleerenden, zeker zonder opzet, van den beginne
af, velen van ons volk den indruk gegeven, dat zij
geheel anders »op kerkelijk gebied zijn en willen
dan wij».

Wij zouden daarvan verscheidene voorbeelden kunnen
blijven.

Dat nu er ernstig sprake is van vereeniging, en men
verzekert, dat wij in oorsprong en bedoelen één zijn,
van onze zijde een en andere bedenking gemaakt wordt,
moge niet goed te keuren zijn, begripelijk is het al-
leszins.

Wat b. v. door Dr. Kuyper — die west, en ook
duidelijk kan zeggen wat hij wil — zoo glashelder en
rond gesproken en geschreven, als op de gehouden
Conferentie, wij zijn er zeker van, dat vele verkeerde
oordesprekingen en minder aangename uitspraken van
onze zijde en van de zijde der Doleerenden zouden
voorkomen zijn.

't is daarom dat wij den wensch uitspreken, dat onze
Doleerende broeders zich in hun prozen en schrijven
zoo uitdrukken, dat ons eenvoudig volk niet behoeft
te vragen: wat bedoelt gij nu eigenlijk?

Wij zijn één volk, bovendien op godsdienstig gebied
van dezelfde geestesrichting, eene richting die niet van
vandaag of gisteren dagteekent, maar eeuwen oud is,
zoodat wij ons wel zoo kunnen uitdrukken, dat men
elkander begrijpt. Ook ik onze taal zoo arm niet, dat
men tot allerlei uitspraak woorden de toevlucht
behoeft te nemen, om zich verstaanbaar uit te drukken.

Zijn wij met de Doleerenden in het wesen der zaak
één, gelijk ons in de laatste maanden meermalen ver-
zekerd is, blijkbaar, tot in de woordenkeuze toe, op
een wijze, dat de eenvoudige het begrijpt.

Hier gevoelen we veel voor.

Toch zal ook de heer Lindheem toestem-
men, dat zelfs in de Heilige Schrift de taal
van een Paulus anders is dan die van een Jo-
hannes, dat Jersa anders schrijft dan Jeremia,
en dat zelfs de éne Johannes een ander spraak-
gebruik volgt in de Apocalypse dan in zijn
Evangelie.

Zet wel de rimpels wegstrijken! moet men
dus ook niet.

